

DARE

Depolarisation Activism for
Resilient Europe

DARE to Care: DEBATNO OBRAZOVANJE

Autor: Ana Janković

Croatian Education and Development
Network for the Evolution of
Communication - HERMES
Croatia

Kreisau-Initiative
Kreisau Initiative e.V.
Germany

Open Communication
Serbia

TRANSFORM
Sweden

Western Balkans
Network
Bosnia-Herzegovina

Co-funded by
the European Union

Ovaj projekat je sufinansiran sredstvima Evropske komisije. Stavovi i sadržaj nastavnih planova su isključiva odgovornost njihovih autora i ne odražavaju stavove Evropske komisije ili organizacija koje sprovode projekat. Evropska komisija nije odgovorna za bilo kakve posledice koje proizlaze iz ponovne upotrebe ove publikacije.

DARE to Care: Debatno obrazovanje

O projektu

Inicijativa 'DARE - Depolarization Activism for Resilient Europe' ('Aktivizam za depolarizovanu i snažnu (otpornu) Evropu') pokrenuta je sa ciljem stvaranja prostora za kritički pristup učenju i dijalog usmeren na mlade i njihov aktivizam u području savremenih izazova kao što su polarizacija, radikalizacija, mentalno zdravlje i kršenja ljudskih prava. Obrazovni materijali DARE projekta nastoje da ojačaju aktivno građanstvo i evropske vrednosti i da promovišu i osnažuju glasove mladih i njihov građanski angažman. Za više informacija posetite internet stranicu projekta: www.depolarisation.eu

Teme

- 'DARE to Care' (igra reči, 'Usudi se da brineš') tema - uvid u motivaciju mlade osobe i njenu predanost da volontira za određeni cilj kojim doprinosi napretku zajednice;
- Debata kao dodatak formalnom obrazovanju - društveno koristan rad mlade osobe kroz pomaganje studentima i srednjoškolcima da razviju govorničke veštine i veštine argumentacije, kao i kritičko mišljenje.

Kontekst

U mnogim zemljama okvir tradicionalnog obrazovnog sistema ne stavlja naglasak na razvoj kritičkog mišljenja, javnog nastupa i veštine argumentovanja. Sve navedene veštine su ključne za razvoj demokratskog društva u kojem su ljudi sposobni da izraze svoje mišljenje, kritički procenjuju politiku, da se snalaze na polarizovanoj medijskoj sceni i budu aktivni građani.

Formalna akademska debata je zabavna, pristupačna i uključiva, uglavnom vannastavna, vršnjačka (ravnopravna, saradnička) aktivnost koja razvija sve gore navedene ključne veštine, sa naglaskom na razvoj kritičkog mišljenja.

Ciljevi

- promovisanje akademske debate kao oblika neformalnog obrazovanja;
- podizanje svesti o nužnosti razvoja veština kao što su argumentovanje i javni nastup;
- stvaranje interesovanja kod učenika za učestvovanje u debatnim aktivnostima.

Ishodi učenja

Na kraju časa učenici će moći da:

- razumeju i objasne šta je akademska debata;
- demonstriraju osnovne veštine argumentovanja, kroz analizu tuđih ili artikulišući sopstvene argumenate.

Materijal i oprema

Laptop; projektor; zvučnici; internet/Wi-Fi; flipchart blok sa papirima i markeri za grupni rad

Trajanje

45 minuta (jedan školski čas)

Pregled aktivnosti na času

Uvod (5 minuta)

Na početku časa učenici svojim rečima definišu pojam debate. Nakon toga, nastavnik pita učenike da li mogu da objasne šta nije debata. Dok objašnjavaju, nastavnik podstiče učenike da svoje definicije i objašnjenja potkrepe primerima iz stvarnog života.

Gledanje kratkog video zapisa DARE to Care: Debatno obrazovanje (5 minuta)

Prikažite video zapis učenicima: <https://depolarisation.eu/sr/dtc-s/>

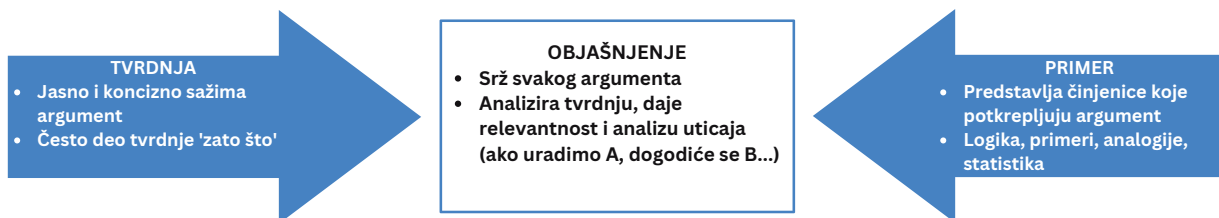
Kratka rasprava o video zapisu (15 minuta)

Korisna pitanja za istraživanje, razmatranje i dalje razmišljanje:

- Da li sada možda želite da promenite svoje "šta debata jeste/šta debata nije" definicije?
- Da li mislite da je debata važna? Koja je njena relevantna uloga u demokratskom društvu?
- Slobodno otvorite prostor za pitanja učenika o video zapisu koji su upravo pogledali.

Kratko objašnjenje glavnih komponenti argumenta (5 minuta)

Pre podele u grupe, nastavnik ukratko objašnjava glavne komponente dobrog argumenta: tvrdnju, objašnjenje i primer.

"Za i Protiv" - Grupni rad (20 minuta)

Nasumično podelite učenike u šest grupa (optimalno je 4 učenika po grupi, ali i više i manje dolazi u obzir, prema potrebi). Svaka grupa dobija jedan flipchart papir i markere za izradu prezentacije.

Koristite teme za debatu navedene na sledećoj strani (ili osmislite svoje). Svaka grupa dobija jednu temu i ima 10 minuta da o njoj raspravi i osmisli po 1 argument koji podržava temu i 1 koji joj se protivi. Svaki argument treba da ima razvijenu strukturu kao što je gore opisano (tvrdnja, objašnjenje i primer).

Svaka grupa prezentuje svoje rezultate (2 minuta po grupi), a ostatak razreda doprinosi pitanjima, predlozima, zapažanjima i primedbama.

Primeri debatnih tema (tvrdnje za raspravu) - slobodno dodajte i neke vaše:

- COVID-19 vakcinacija treba da bude obavezna
- Društvene mreže ne bi trebalo da budu besplatne
- Savremena književnost (npr. Harry Potter, Gospodar prstenova, Igra prestola) bi trebalo da zameni klasičnu književnost (npr. Romeo i Julija, Ana Karenjina, Božanska komedija) u školskom nastavnom planu i programu
- Postizanje ekoloških ciljeva pomoću nasilnog aktivizma je opravdano
- Školske uniforme bi trebalo da budu obavezne
- Eutanazija treba da bude legalizovana
- Marihuana treba da bude legalizovana
- Testiranje proizvoda na životinjama treba da bude zabranjeno
- Društvene mreže štete mentalnom zdravlju

Izvori

- Projekat DARE, nastavni planovi, dodatni materijali i video zapisi koji se nalaze na internet stranici projekta: www.depolarisation.eu ili www.resilienteurope.eu
- Više tema i uputstva za debatu možete pronaći na internet stranici: International Debate Education Association (IDEA): <https://idebate.net/>

Adaptacija aktivnosti za nastavu na daljinu

Sve aktivnosti ove lekcije se mogu u potpunosti sprovesti u obliku onlajn rasprave u razredu, bez grupnog rada, kroz debatu celog razreda o jednoj od tema.

Ocenjivanje i evaluacija

Umesto ocenjivanja same veštine debatovanja (jer bi to bilo preuranjeno nakon jednog iskustva debate u učionici), predlažemo grupnu vežbu samorefleksije kao oblik ocenjivanja. Sedite sa svima u krug i napravite usmenu evaluaciju iskustva debate u razredu. Pozovite svakog učenika da kaže kako se osećao tokom debate, šta mu je bilo zanimljivo, a šta teško i da li želi da nastavi da se bavi debatom.

Ideje za domaći zadatak

- Podelite učenike u grupe po dvoje i svakoj grupi dajte jednu temu/tvrdnju za raspravljanje. Učenici prvo treba da istraže temu, a nakon toga jedna osoba piše tri argumenta sa razvijenom strukturom za ZA, a druga za PROTIV.
- Svaki učenik može da odabere temu koja mu se čini zanimljivom ili oko koje je strastven i priprema 5-minutni uverljivi govor u kojem argumentuje svoje mišljenje pred ostalim učenicima. (Iako je ovo individualni zadatak, da je reč o grupnoj debati, ovo bi bio uvodni govor, tj. govor premijera.) Nakon održanog govora, ostali učenici i nastavnik mogu da zatraže dodatne informacije ili da postave pitanje, pokušavajući tako da razotkriju slabosti u argumentaciji. Učenik treba da odgovori na ova pitanja na licu mesta.